

INTERPELLATION 3/2004 rd

Åtgärder för att trygga sysselsättningen och välfärdstjänsterna

Till riksdagen

I sitt program framhåller statsminister Vanhanens regering följande: "Det viktigaste målet för regeringens ekonomiska politik är att före valperiodens slut öka sysselsättningen med minst 100 000 personer."

I början av augusti gjorde arbetsminister Tarja Filatov bedömningen att regeringens utfästelser om sysselsättningen "är så extremt fastlagda att vi i vårt finländska samhälle inte är kapabla att fatta tillräckligt stora beslut" för att nå målet.

I intervjun gick minister Filatov inte närmare in på varför man inte är beredd att fatta stora sysselsättningsfrämjande beslut och vem det är som motsätter sig de viktiga besluten. Dessutom bör tilläggas att minister Filatov inte redogjorde för hur de stora och viktiga besluten kunde se ut och varför hon inte lägger fram dem för regeringen.

Också handels- och industriminister Mauri Pekkarinen har offentligt uttryckt sina farhågor visavi regeringens sysselsättningspolitik. I Turun Sanomat (17.8.2004) har minister Pekkarinen sagt att "regeringen snarare koncentrerat sig på att åtgärda arbetslösheten än sysselsättningen".

Om sysselsättningsmålen i regeringsprogrammet, att före valperiodens slut öka sysselsättningen med minst 100 000 personer och att före utgången av nästa valperiod nå upp till en sysselsättningsgrad på 75 procent, inte nås kan man fråga sig om Finland över huvud taget längre är ett välfärdssamhälle. I det läget är finansieringen av välfärdstjänsterna, till exempel grundläggande utbildning och annan utbildning, socialtjänst,

barnomsorg, hemtjänst till äldre samt hälso- och sjukvård, allvarligt hotad.

I en snar framtid ökar pensionsavgångarna drastiskt. Redan fram till 2010 beräknas antalet pensionärer öka med en kvarts miljon. I dagsläget är 770 000 finländare över 65 år, 2030 beräknas siffran vara uppe i nästan 1,4 miljoner.

En av de viktigaste uppgifterna i vårt finländska samhälle är att se till att befolkningen i pensionsålder har tryggad tillgång till välfärdstjänster — och det måste vi göra också framöver. Det betyder samtidigt att kostnaderna för grundtrygghet och social- och hälsovård kommer att stiga betydligt i takt med den förändrade åldersstrukturen. I början av året publicerade finansministeriet siffror som pekar på att kostnaderna kommer att öka med inemot 10 miljarder euro per år till följd av den förändrade åldersstrukturen.

Enda sättet att klara av de kommande kostnaderna är att vi har en tillräckligt stor förvärvsaktiv befolkning. Åtgärd nummer ett när det gäller att stoppa försämringen av välfärdstjänsterna och i stället satsa på att förbättra dem är att generera en kraftig ökning i antalet sysselsatta. Varje människa i arbetsför ålder som kan arbeta måste ges möjlighet att göra det.

När de stora årskullarna pensionerar sig blir en massa jobb lediga, men det behöver inte betyda att sysselsättningen förbättras särskilt mycket. Personer med lång arbetslöshet kommer att ha svårt att få arbete om inte regeringen sätter till alla klutar för att främja sysselsättningen. Risken är att vi drabbas av en permanent strukturell ar-

betslöshet. Vi hamnar i ett läge med dels relativt hög arbetslöshet, dels brist på arbetskraft.

När det gäller finansieringen av välfärdstjänsterna är en av de stora uppgifterna de kommande decennierna att förhindra att antalet personer utanför arbetslivet ökar i relation till de som har arbete, alltså att förhindra att den ekonomiska försörjningskvoten försämras. Så sent som 1990 fanns det en sysselsatt på en person utanför arbetslivet. Fram till 2010 kommer den ekonomiska försörjningskvoten att vara betydligt ogynnsammare, och 2030 går det två sysselsatta på tre som står utanför arbetslivet.

Den ogynnsamma utvecklingen skapar ett starkt tryck på att strama åt skatterna för löntagare och företag och höja arbetsgivaravgifterna. Det i sin tur driver lönsamma företag att flytta sina verksamheter bort från Finland, med färre arbetstillfällen och sämre försörjningskvot som följd. Finland skulle drivas in i en mycket ond cirkel.

Regeringen kan inte vara omedveten om hur viktigt det är att förbättra sysselsättningen. Redan länge har det rått stor samstämmighet om att en positiv sysselsättningsutveckling är A och O för den finländska välfärden.

En kommission som utrett utvecklingen i de sociala utgifterna och finansieringen av den sociala tryggheten kom med sitt betänkande 2002. Staten, arbetsmarknadsorganisationerna och den kommunala sektorn var representerade i kommissionen, som gjorde omfattande utredningar om åldersstrukturen och försörjningskvoten.

Kommissionen var enig om att sysselsättningen måste förbättras för att den sociala tryggheten ska kunna finansieras. Dagens negativa sysselsättningsutveckling är ett allvarligt hot mot finansieringen av de för vårt land så viktiga välfärdstjänsterna. I sitt program räknar regeringen Vanhanen med att välfärdstjänsterna kan tryggas med en sysselsättningsgrad på 75 procent.

Det har gjorts en lång rad undersökningar av hur sysselsättningen kan höjas. Regeringen känner till och har tillgång till alla dessa studier.

Slutrapporten från sysselsättningsgruppen under statssekreterare Raimo Sailas publicerades den 31 mars 2003.

Arbetsgruppen föreslog bland annat att inkomstkatten sänks med fyra procentenheter i alla inkomstkategorier under valperioden, att tillämpningen av hushållsavdraget utvidgas, att utbetalningstiden för arbetslöshetsersättningar kopplas till tiden i förvärvslivet och att arbetsmarknadsstödet tidsbegränsas.

Den 22 juni 2004 kom en mellanrapport från utredningen Finland i världsekonomin. Utredningen leddes av statsministerns tidigare rådgivare i ekonomiska frågor, Olli Rehn.

I rapporten föreslås bland annat lägre skatter på arbete i alla inkomstkategorier och en högsta marginalskattesats på 50 procent, eftersom höga marginalskatter sätter käppar i hjulen för satsningar på kompetens. Vidare föreslår arbetsgruppen större FoU-anslag, åtgärder för att förbättra universitetens konkurrenskraft och uppluckrade regler för arbetstillstånd.

Dessutom gav ekonomiska forskningsinstitutet Pellervo i september 2002 ut en utredning som visar att arbetslösheten kan reduceras med hjälp av sänkta arbetsgivaravgifter som differentieras enligt lönenivån.

I sitt program vill regeringen Vanhanen tillgripa riktade sänkningar av de indirekta arbetskraftskostnaderna för att öka efterfrågan på lågavlönat arbete. I regeringsprogrammet sägs det vidare att "målet är att systemet ska kunna införas inom loppet av 2004".

Vid budgetmanglingen för ett år sedan sköt regeringen upp besluten om sänkta arbetsgivaravgifter till förhandlingarna om budgetramarna i mars i år. Inte heller där lyckades regeringen fatta något beslut utan frågan hänsköts till budgetmanglingen. Vid budgetmanglingen i augusti var parterna inte i stånd att bestämma något annat än att besluten fattas i början av nästa år och att systemet införs först 2006.

Alla är ense om att sysselsättningen måste höjas i vårt land. Vilka åtgärder som krävs har stötts och blötts i en rad utredningar, men regeringen har inte varit kapabel att få fram lösningar som skapar adekvata förutsättningar för bättre sysselsättning. Sänkningarna i inkomstkatten har hjälpt upp sysselsättningen, men vår regering har varken förmågan eller modet att fatta beslut som

leder fram till målet att generera 100 000 nya arbetstillfällen, för att inte tala om de beslut som behövs för en sysselsättningsgrad på 75 procent i syfte att trygga välfärdstjänsterna. Regeringen nöjer sig med att försöka klara av den här valperioden och blundar för problemen som tornar upp sig. Vad vi behöver är en framtidspolitik bortom valperioderna.

Färsch statistik från Statistikcentralen (24.8) visar att det i juli fanns 16 000 fler sysselsatta än ett år innan. Det bör dock noteras att löntagare med heltidsarbete samtidigt minskade med 15 000. De atypiska anställningarna, till exempel deltidсанställning, var 22 000 fler. Statistiken visar också att de arbetslösa arbetssökande var 2 000 fler än i juli i fjol. Den pågående utvecklingen får löntagarna att tappa tilltron till sina försörjningsmöjligheter.

Regeringens utfästelser om 100 000 nya arbetstillfällen kräver att det kommer till 25 000 nya arbetstillfällen årligen i snitt. Vår sittande re-

geringskoalition har styrt landet i nästan ett och ett halvt år så det står klart att regeringen helt enkelt inte kan infria sina sysselsättningslöften med den nuvarande utvecklingstakten och de till buds stående medlen. I juli var den säsongjusterade sysselsättningsgraden 67,2 procent.

På grund av det ovanstående och med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation att besvaras av den behöriga ministern:

Har regeringen gett upp sin utfästelse i regeringsprogrammet att skapa minst 100 000 nya arbetstillfällen före valperiodens slut eller är regeringen utifrån till buds stående utredningar beredd att gå in för de stora och viktiga beslut som krävs för att sysselsättningsmålet ska nås och välfärdstjänsterna kunna finansieras?

Helsingfors den 8 september 2004

Jyrki Katainen /saml
Ben Zyskowitz /saml
Jyri Häkämies /saml
Maija Perho /saml
Suvi Lindén /saml
Petri Salo /saml
Marjo Matikainen-Kallström /saml
Irja Tulonen /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Raija Vahasalo /saml
Tuija Nurmi /saml
Kaarina Dromberg /saml
Sari Sarkomaa /saml
Kimmo Sasi /saml
Reijo Paajanen /saml
Jan Vapaavuori /saml
Hanna-Leena Hemming /saml
Ahti Vielma /saml
Esko Kurvinen /saml
Arto Satonen /saml
Jouko Laxell /saml
Heikki A. Ollila /saml
Timo Seppälä /saml

Jari Koskinen /saml
Martin Saarikangas /saml
Marja Tiura /saml
Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Jari Vilén /saml
Eero Akaan-Penttilä /saml
Jere Lahti /saml
Olli Nepponen /saml
Pertti Hemmilä /saml
Anne Holmlund /saml
Juhani Sjöblom /saml
Paula Risikko /saml
Leena Harkimo /saml
Lyly Rajala /saml
Kalevi Lamminen /saml
Lasse Virén /saml
Timo Soini /saf
Tony Halme /saf
Raimo Vistbacka /saf
Marjukka Karttunen /saml
Ilkka Kanerva /saml
Päivi Räsänen /kd
Bjarne Kallis /kd